

**QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET EN TOETSING AAN DE EHS
- WATERBERGING ACKERDIJKSCHE POLDER -
*Definitief***

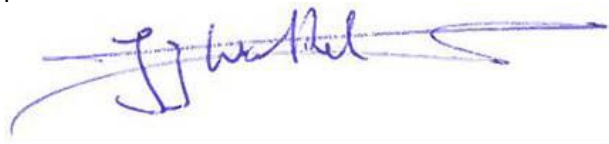
opdrachtgever
contactpersoon

Hoogheemraadschap van Delfland
de heer C. Grootjans

RPS advies- en ingenieursbureau bv
projectnummer
projectleider
auteur
kenmerk
datum
aantal pagina's
versie

NC14040123
Joost Wattel
ing. S.D.M. Tummers
NC14040123.R15.510
20 juli 2015
26 pagina's (excl. bijlage)
1

paraaf voor akkoord:

J. Wattel
projectleider Waterkeringen

Dit rapport is vertrouwelijk. Geen enkel deel van dit rapport mag aan derden openbaar worden gemaakt zonder schriftelijke toestemming van RPS advies- en ingenieursbureau bv of van de opdrachtgever.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
1.1. Aanleiding	3
1.2. Doel QuickScan	3
1.3. Flora- en faunawet in het kort	3
1.4. Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het kort	4
2. OPBOUW QUICK SCAN	5
2.1. Projectgebied en werkzaamheden	5
2.2. Inventarisatie	5
2.2.1. Beschikbare gegevens	5
2.2.2. Veldgegevens beschermde soorten	6
2.2.3. Veldgegevens biotopen	6
2.3. Effectanalyse voorgenomen werkzaamheden	6
2.4. Toetsing plan aan natuurbeheertypen EHS	6
2.5. Bepaling mitigerende en compenserende maatregelen	6
2.6. Toetsing aan Flora- en faunawet	6
3. PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN	7
3.1. Ligging en omschrijving projectgebied	7
3.2. Ontwerp en werkzaamheden	7
3.2.1. Planning	8
4. INVENTARISATIE	9
4.1. Beschikbare gegevens	9
4.2. Aanwezige of te verwachten soorten	9
4.2.1. Vaatplanten	9
4.2.2. Zoogdieren	9
4.2.3. Vogels	11
4.2.4. Reptielen	11
4.2.5. Amfibieën	11
4.2.6. Vissen	11
4.2.7. Insecten en weekdieren	12
4.2.8. Overzicht van de in het projectgebied aanwezige beschermde flora en fauna	12
5. EFFECTANALYSE	14
5.1. Zoogdieren	14
5.2. Vogels	15
5.3. Amfibieën	15
5.4. Vissen	15
6. TOETSING PLAN AAN NATUURBEHEERTYPEN ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR	17
6.1. Aanwijzende natuurwaarden Ecologische Hoofdstructuur	17
6.1.1. Korte omschrijving natuurbeheertypen	17
6.2. Aanwezigheid natuurbeheertypen EHS	18
6.3.6. Conclusie 'Nee, tenzij-toets'	20
7. MAATREGELLEN	21
7.1. Algemene voorzorgsmaatregelen	21
7.2. Soortgerichte maatregelen	21
7.3. Opstellen ecologisch werkprotocol	22
7.4. Goedgekeurde gedragscodes	22
9. BRONNEN	26

BIJLAGE: 1. Natuurwetgeving

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

Het Hoogheemraadschap van Delfland (Delfland) is voornemens om een natuurlijke waterberging in de Akerdijksche Polder te realiseren. Hierin kan circa 10.000 m³ water worden geborgen en wordt een ondiep waterprofiel gerealiseerd voor de groei van rietnatuur. Doel is om uitgaande van bepaalde streef- of wenspeilen (ontstaan in overleg met Vereniging van Natuurmonumenten), voldoende water in het gebied vast te kunnen houden.

Ten aanzien van de berging heeft Natuurmonumenten bepaalde functioneringswensen, de meeste zijn geformuleerd in termen van percentage inundatie of droogval in een bepaalde periode. Delfland heeft de wens om extra waterberging te genereren, om pieken in neerslag tijdelijk in het gebied te kunnen bergen.

Om een flexibel peilbeheer te realiseren, dient de stuw Akerdijk te worden verplaatst naar een nieuwe locatie in de Zuidmolensloot. De vrijkomende grond ter plaatse van de nieuwe waterberging wordt op agrarische percelen buiten het projectgebied opgebracht.

Naast de realisatie van de waterberging wordt het gebied voorzien van een wandelpad en een uitzichttoren, waarbij aan de westelijke oever van de Akerdijksche Plassen enkele maatregelen worden uitgevoerd voor het verbeteren van de zichtrelatie.

1.2. Doel quick scan

Het doel van de quick scan is inzicht te krijgen in de beschermde planten- en diersoorten die voorkomen of kunnen voorkomen in het projectgebied en wat de effecten zijn van de ingreep op deze soorten. De gegevens voortvloeiend uit de quick scan geven duidelijkheid of een aanvullend onderzoek en een daaruit volgende toetsing aan de Flora- en faunawet (Natuurtoets) noodzakelijk is.

Bij ruimtelijke ingrepen zoals de realisatie van een natuurlijke waterberging moet worden getoetst of er sprake is van strijdigheid met de Nederlandse natuurwetgeving. Bij dit project hoeft alleen rekening te worden gehouden met de Flora- en faunawet (zie ook bijlage 1). De Natuurbeschermingswet is hier niet van toepassing omdat het projectgebied niet in of nabij een Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied ligt. Het projectgebied ligt wel gedeeltelijk binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

1.3. Flora- en faunawet in het kort

De Flora- en faunawet is gericht op de duurzame instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten en is sinds 1 april 2002 in werking. Deze wet heeft een aantal verbodsbepalingen, maar ook voorwaarden waaronder bepaalde handelingen mogen plaatsvinden. De Flora- en faunawet geeft uitvoering aan de nationale en internationale doelstellingen voor de natuurbescherming in Nederland, samen met de Natuurbeschermingswet.

De via de Flora- en faunawet beschermde soorten zijn in drie categorieën onderverdeeld:

- tabel 1 - algemene soorten,
- tabel 2 - overige soorten,
- tabel 3 - soorten genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn of in bijlage 1 van de AMvB en vogels.

Voor soorten uit tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht zolang er zorgvuldig gehandeld wordt. Soorten uit tabellen 2 en 3 genieten een zwaarder beschermingsregime. Bij ruimtelijke ingrepen waarbij schade verwacht wordt ten aanzien van tabel 2-soorten kan in sommige gevallen volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt worden.

Wanneer voor tabel 2-soorten voldoende mitigerende maatregelen kunnen worden genomen om de negatieve effecten van de uitvoeringswerkzaamheden (ingreep) op beschermde soorten te voorkomen, is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet nodig. De mitigerende maatregelen dienen dan wel duidelijk beschreven te worden in een ecologisch werkprotocol, toegespitst op het

onderliggende project. Is het niet mogelijk om voldoende mitigerende maatregelen te nemen voor tabel 2-soorten, dan dient een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Wanneer voor tabel 3-soorten negatieve effecten niet kunnen worden voorkomen, dient een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Hiervoor dienen een alternatievenafweging te worden opgesteld en het wettelijk belang te worden aangetoond.

1.4. Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het kort

Door grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen zijn in het verleden veel natuurgebieden in Nederland verloren gegaan dan wel versnipperd geraakt en zijn de verbindingen ertussen verdwenen. Om de natuur in Nederland weer te versterken en tot een goed functionerend netwerk te maken, wordt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) aangelegd, als netwerk van bestaande en nieuwe natuur.

Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het Nee, tenzij-regime. Indien een voorgenomen ingreep de Nee, tenzij-toets met positief gevolg doorloopt, kan de ingreep plaatsvinden, waarbij de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het Nee, tenzij-regime, dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Ruimtelijke ingrepen in de EHS met negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied zijn in beginsel niet toegestaan. Zo'n project kan alleen doorgaan als die negatieve effecten worden gemitigeerd, of als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Een initiatiefnemer is in dit geval verplicht om de negatieve effecten te mitigeren. Bij overblijvende negatieve effecten is compensatie de laatste stap om de optredende schade te herstellen.

2. OPBOUW QUICK SCAN

In dit hoofdstuk worden de opbouw en inhoud van de quick scan rapportage beschreven. In de volgende hoofdstukken wordt inhoudelijk ingegaan op de aspecten van onderhevig project.

2.1. Projectgebied en werkzaamheden

De ligging van het projectgebied wordt omschreven en de begrenzing wordt aangegeven op een topografische kaart. Daarnaast wordt ook aangegeven hoe het projectgebied ten opzichte van een Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied of de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland (EHS) ligt. Voor de uitvoering van het project worden de verschillende werkzaamheden beschreven, waaronder de uitvoeringsperiode (planning), het te hanteren materieel en een eventuele fasering in de tijd.

2.2. Inventarisatie

De basis voor quick scan wordt gevormd door gegevens over het voorkomen en de verspreiding van beschermde planten- en diersoorten binnen het projectgebied.

2.2.1. Beschikbare gegevens

Grote delen van Nederland zijn in de afgelopen jaren reeds onderzocht op aanwezige beschermde soorten. De gegevens afkomstig van deze onderzoeken worden grotendeels gepubliceerd in boeken (soortverspreidingsatlassen) en rapportages of zijn op internet te raadplegen via Quickscanhulp.nl. Daarnaast kan de initiatiefnemer verspreidingsgegevens beschikbaar stellen (bijvoorbeeld uit de NDFF) voor het betreffende projectgebied.

Gebruik Quickscanhulp.nl

Quickscanhulp.nl is een online applicatie waarmee een afgeleide van data uit de NDFF wordt weergegeven. Het is daarmee een hulpmiddel voor ervaren ecologen om te bepalen of een beschermde soort wat verspreiding betreft wel of niet in het plangebied kan voorkomen. Quickscanhulp.nl geeft aan op welke afstand beschermde soorten in relatie tot het plangebied zitten. De applicatie geeft niet weer waar welke soorten zitten, wanneer ze zijn waargenomen en hoe ze zijn waargenomen (overvliegend, foeragerend, nest of verblijfplaats). Voor Quickscanhulp.nl worden alleen gevalideerde waarnemingen gebruikt, de Gegevensautoriteit Natuur staat hiervoor in. In Quickscanhulp.nl zitten alle data die aanwezig is in de NDFF. Er wordt niet geselecteerd op type waarneming (monitoringsgegevens, losse waarnemingen, ed.), gebruikte methode of periode van het jaar. Alleen soorten beschermd middels tabel 2 en 3 in de Flora- en faunawet, die in de afgelopen 5 jaar zijn waargenomen, worden weergegeven.

Door deze bestaande verspreidingsgegevens te raadplegen, kan inzicht worden verkregen in de aanwezige beschermde soorten in of in de directe omgeving van het projectgebied. De beschikbare gegevens dienen beoordeeld te worden op de bruikbaarheid. Verspreidingsgegevens van vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren, vogels, insecten en weekdieren mogen maximaal 5 jaar oud zijn, planten maximaal 10 jaar. Hierbij gelden echter enkele uitzonderingen waardoor verspreidingsgegevens van sommige soorten niet ouder dan 1 of 3 jaar mogen zijn.

De bestaande gegevens worden veelal op uurhok (5*5 km)- of kilometerhokniveau (1*1 km) weergegeven. Een nadeel hiervan is dat dan nog niet met zekerheid bekend is of de betreffende planten- of diersoort ook daadwerkelijk in het projectgebied voorkomt (bijvoorbeeld doordat het projectgebied klein van oppervlakte is) en wat de functie van het gebied is voor deze soort. Daarnaast kan het voorkomen dat gebieden niet onderzocht zijn (of slechts op enkele soortgroepen), of dat de verspreidingsgegevens niet beschikbaar zijn gesteld.

2.2.2. Veldgegevens beschermde soorten

Inzicht in het voorkomen van beschermde soorten wordt ook verkregen door het uitvoeren van een veldinventarisatie. Met deze inventarisatie kan het voorkomen van planten- en diersoorten met zekerheid worden vastgesteld via directe of indirecte waarneming (sporen). Tijdens de inventarisatie wordt gericht onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van verschillende beschermde en bedreigde soorten in het projectgebied. Hiervoor worden beschikbare, goedgekeurde en algemeen geaccepteerde inventarisatieprotocollen toegepast om een volledig beeld te verkrijgen van de aanwezige soorten en de functie van het gebied voor deze soort.

2.2.3. Veldgegevens biotopen

Door de biotopen in het projectgebied te inventariseren en te beschrijven, kan beoordeeld worden wat de functie en de kwaliteit van het gebied zijn voor de aanwezige beschermde soorten. Daarnaast kan beoordeeld worden of soorten die vermeld worden in de bestaande gegevens ook daadwerkelijk in het gebied verwacht mogen worden.

2.3. Effectanalyse voorgenomen werkzaamheden

Wanneer bekend is welke soorten in het projectgebied aanwezig zijn of verwacht mogen worden, kan beoordeeld worden welke effecten te verwachten zijn door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden. Het betreft hier een beschrijving van verwachte tijdelijke effecten en/of effecten op langere termijn als gevolg van de nieuwe gebiedsinrichting.

2.4. Toetsing plan aan natuurbeheertypen EHS

Wanneer het projectgebied binnen de Ecologische Hoofdstructuur ligt, wordt een beschrijving gegeven van de aangewezen natuurwaarden in het EHS-gebied. De ligging van het projectgebied ten opzichte van het EHS-gebied wordt weergegeven en de aanwezige of nog te realiseren natuurbeheertypen worden toegelicht. Vervolgens wordt een toetsing uitgevoerd naar de effecten van de ingreep ten aanzien van de reeds aanwezige natuurbeheertypen.

2.5. Bepaling mitigerende en compenserende maatregelen

Negatieve effecten op beschermde soorten kunnen allereerst voorkomen worden door voorzorgsmaatregelen te nemen. Wanneer negatieve effecten als gevolg van de uit te voeren werkzaamheden toch worden verwacht, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden opgesteld en nageleefd. Hiermee wordt de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen gegarandeerd. De mitigerende maatregelen sluiten aan op reeds opgestelde maatregelen in bestaande, goedgekeurde gedragscodes en soortenstandaards. Wanneer uw werkzaamheden overeenkomen met de werkzaamheden waar een gedragscode voor is opgesteld, kunt u die betreffende gedragscode hanteren.

2.6. Toetsing aan Flora- en faunawet

Wanneer negatieve effecten op zwaarder beschermde soorten niet voorkomen kunnen worden, moet een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Hiervoor moet duidelijk zijn wat het wettelijk belang van de voorgenomen ingreep is, de mogelijke alternatieven moeten worden afgewogen en er moet een toetsing plaatsvinden of de gunstige staat van instandhouding van de soort in gevaar komt.

3. PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

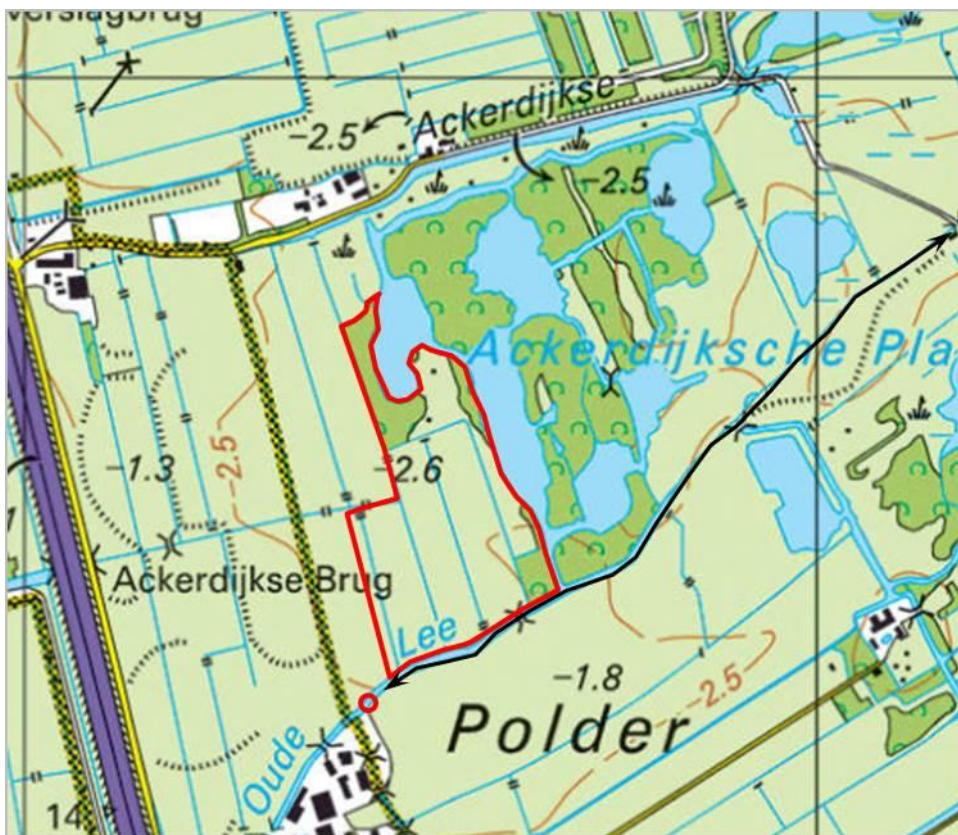
3.1. Ligging en omschrijving projectgebied

Het projectgebied ligt ten zuidoosten van Delft, langs de Rijksweg A13 in de gemeente Pijnacker-Nootdorp (km-hok 87-443), in de provincie Zuid-Holland.

Het projectgebied bestaat uit graslandpercelen (soortenarm), watergangen en de westelijke oever van de Akerdijksche Plassen met een afwisseling van gras- en rietlanden en bos (o.a. els, wilg, zomereik, haagbeuk). De percelen zijn in eigendom van Natuurmonumenten.

In figuur 3.1 is de ligging van het projectgebied weergegeven. Met de rode lijnen zijn de locaties aangegeven waar werkzaamheden ten aanzien van de inrichting worden uitgevoerd. Met de zwarte lijn is de aan- en afvoerroute over de waterloop Oude Leede aangegeven.

Figuur 3.1: ligging van het projectgebied, aangegeven met een rode lijn. De aan- en afvoerroute tijdens de werkzaamheden is

aangegeven met de zwarte lijn met pijlen. (Bron kaart: CC BY 3.0 Kadaster)

In hoofdstuk 6 wordt de ligging van het projectgebied ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur behandeld.

3.2. Ontwerp en werkzaamheden

De waterbergingslocatie zal niet continue gevuld zijn met water. Bij grote hoeveelheden neerslag wordt de waterberging ingezet. Het daadwerkelijke ontwerp is nog in ontwikkeling in afstemming tussen het hoogheemraadschap en Natuurmonumenten. In onderhavig rapport is getoetst op het schetsontwerp 1404123-001-A_Schetsontwerp waterberging Akerdijkse Plassen.pdf.

Voor dit project wordt een gedeelte van het gebied afgegraven. De vrijkomende grond wordt buiten het projectgebied op agrarische percelen verwerkt.

De werkzaamheden bestaan uit:

- Afgraven gedeelte gebied ten behoeve van natuurlijke waterberging.
- Bestaande watergangen in het af te graven gedeelte van het projectgebied blijven aanwezig en worden verbreed en eenzijdig voorzien van een flauwe oever.
- Dempen kopse kanten van enkele watergangen.
- Verbreden kopse kanten enkele watergangen en aanbrengen duiker.
- Aanbrengen nieuwe stuw in het zuidwesten van het projectgebied.
- Kappen struweel (jonge beplanting) ten behoeve van het creëren van een zichtrelatie.
- Aanbrengen enkele rieteilanden ter accentuering van het kavelpatroon.
- Aanleggen vlonderpad, halfverhard en onverhard wandelpad.
- Aanbrengen uitzichttoren.
- Vrijzetten bestaande erfbepanting bij voormalig vissershuisje.

Het aan- en afvoeren van materiaal en materieel is voorzien over de waterloop Oude Leede. Transport over de lokale wegen is niet mogelijk.

3.2.1. Planning

De werkzaamheden worden uitgevoerd in de tweede helft van 2016 met een doorlooptijd tot begin 2017.

4. INVENTARISATIE

4.1. Beschikbare gegevens

Voor dit project is gebruik gemaakt van Quickscanhulp.nl, Natuurdatabank van Natuurmonumenten (© *Vereniging Natuurmonumenten, 's-Graveland*), landelijke soortverspreidingsatlassen en een mondelinge toelichting door Natuurmonumenten op het voorkomen van beschermde soorten. Tabel 4.1 geeft een overzicht van de bestaande bronnen die voor dit project voor de diverse soortgroepen zijn gebruikt.

tabel 4.1: gebruikte bronnen ten behoeve van soortverspreidingsgegevens

Soortgroep	Bron(nen)
Vaatplanten	Quickscanhulp.nl, Natuurdatabank
Zoogdieren	Quickscanhulp.nl, Natuurdatabank
Vogels	Quickscanhulp.nl, Natuurdatabank
Reptielen	Quickscanhulp.nl, Atlas Nederlandse amfibieën en reptielen
Amfibieën	Quickscanhulp.nl, Atlas Nederlandse amfibieën en reptielen
Vissen	Quickscanhulp.nl, Natuurmonumenten
Insecten	Quickscanhulp.nl, Natuurdatabank
Weekdieren	Quickscanhulp.nl

Voor dit project heeft geen veldbezoek plaatsgevonden. Vanuit het hoogheemraadschap is alleen een bureaustudie gewenst. Indien uit de QuickScan blijkt dat aanvullend soortgericht onderzoek nodig is, zal hierop geadviseerd worden.

4.2. Aanwezige of te verwachten soorten

Hieronder wordt beschreven welke beschermde of bedreigde soorten in het gebied voorkomen of verwacht kunnen worden. Onderstaande is het resultaat van de bureaustudie. Per soort wordt aangegeven wat de functie van het projectgebied (leef-, voortplantings- en/of foerageergebied) is voor deze soort. Ook wordt aangegeven of de soorten voortkomend uit de bureaustudie in het projectgebied kunnen voorkomen of dat er geen geschikt biotoop aanwezig is. Als dit laatste het geval is, zal de betreffende soort niet verder worden behandeld in deze rapportage.

4.2.1. Vaatplanten

Quickscanhulp.nl geeft aan dat op 0-1 km afstand van het projectgebied waarnemingen bekend zijn van brede orchis en rietorchis. Natuurmonumenten geeft aan dat de graslandpercelen in het projectgebied voornamelijk bestaan uit soortenarme graslanden. De natuurdatabank van Natuurmonumenten maakt geen melding van het voorkomen van orchideeën. Op verschillende plaatsen groeit zwanenbloem in de watergangen in het projectgebied. Ten oosten van het projectgebied groeit in de oever van de Ackerdijkse Plassen de niet-beschermde, maar wel vrij zeldzame slangenwortel.

Zwaar beschermde plantensoorten worden niet verwacht binnen het projectgebied. Aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde flora is in verband met de beschikbaar gestelde gegevens uit de natuurdatabank van Natuurmonumenten niet nodig.

4.2.2. Zoogdieren

De vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis en de grondgebonden waterspitsmuis worden vermeld via Quickscanhulp.nl binnen 0-1 km van het projectgebied.

Voor de vleermuizen kunnen het projectgebied en het naastgelegen open water een functie als foerageergebied hebben. De doorgaande watergangen zoals de Oude Lee en Berkelse Zweth kunnen een functie hebben als vliegroute. Oudere bomen kunnen holtes bevatten die kunnen functioneren als vaste rust- en verblijfplaats van vleermuizen. Het is onbekend of bomen worden gekapt met holtes erin. Hier dient nader onderzoek naar te worden uitgevoerd.

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. In de oevers moet voldoende schuilmogelijkheid zijn waar de waterspitsmuis zich kan terugtrekken om zijn prooien op te eten. In 2004 is bij een inventarisatie de waterspitsmuis op twee locaties in de Akerdijksche Plassen aangetroffen (zie figuur 4.1).

Figuur 4.1: Waarneming waterspitsmuis in 2004 (rode stip) in de Akerdijksche Plassen, aan de buitengrens van het projectgebied (rode lijnen) en met eDNA aangetoond (rode ster) aan de oostzijde van de Akerdijkse Plassen.

Ten behoeve van het waterbergingsproject Bergboezem Zuidpolder van Delfgauw ten noordoosten van het projectgebied is in het najaar van 2014 een onderzoek naar waterspitsmuis uitgevoerd. Hierbij zijn ook enkele raaien met inloopvallen uitgezet in het oostelijk gedeelte van de Akerdijkse Plassen. Daarnaast zijn ter hoogte van de inloopvallen watermonsters genomen en onderzocht op DNA-sporen van waterspitsmuis (eDNA-onderzoek). DNA-sporen zijn terug te vinden tot enkele dagen nadat een soort in het betreffende water is geweest.

Met behulp van de inloopvallen is de waterspitsmuis niet gevangen. Met behulp van eDNA is de waterspitsmuis op een aantal onderzoekslocaties wel vastgesteld waaronder een locatie in het oosten van de Akerdijkse Plassen (zie figuur 4.1).

De Akerdijkse Plassen met bijbehorende oevers bieden geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis. De melding vanuit Quickscanhulp.nl en het onderzoek ten noordoosten van het projectgebied geven aan dat de waterspitsmuis nog steeds in dit gebied kan voorkomen. Aanvullend onderzoek met life-traps (eventueel aangevuld met eDNA-onderzoek) dient duidelijkheid te geven over de huidige aanwezigheid van waterspitsmuis in de westelijke oever van de Akerdijkse Plassen die tot het projectgebied behoort.

Natuurmonumenten meldt dat de watergangen in en rondom de graslandpercelen van slechte kwaliteit zijn, wat kan duiden op sterke voedselrijkdom. De graslanden zijn enkele jaren niet bemest maar wel intensief gemaaid en beweid. De oevers van de watergangen bevatten weinig structuurrijke vegetatie. De graslandpercelen met de watergangen bieden daarom geen geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis.

Algemene grondgebonden zoogdieren als bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, gewone bosspitsmuis, haas, veldmuis en vos komen in het projectgebied voor (*Bron: natuurdatabank*).

4.2.3. Vogels

Via Quickscanhulp.nl wordt binnen 0-1 km melding gemaakt van de volgende jaarrond beschermde vogels met een vaste rust- en verblijfplaats¹ boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw. De natuurdatabank van Natuurmonumenten meldt het voorkomen van havik. De graslandpercelen van het projectgebied kunnen voor buizerd, gierzwaluw, havik, kerkuil, ooievaar, ransuil, slechtvalk, sperwer en steenuil een onderdeel zijn van hun foerageergebied. Voor de andere soorten hebben de graslandpercelen geen functie.

Het is onbekend of in de houtige begroeiing langs de westoever van de Akerdijkse Plassen of de erfbeplanting van het voormalige vissershuisje vaste rust- en verblijfplaatsen van bovengenoemde soorten aanwezig zijn. Nader onderzoek dient hierover duidelijkheid te geven.

In de watergangen, op de graslandpercelen en in de begroeiing van de westoever van de Akerdijkse Plassen leven verschillende algemene struweel-, water- en weidevogels. Middels de jaarlijkse broedvogelkartering zijn hier veel waarnemingen van beschikbaar via de natuurdatabank.

4.2.4. Reptielen

Op 0-1 km afstand van het projectgebied zijn geen meldingen bekend van reptielen. Een soort van natte, waterrijke gebieden is de ringslang. Deze soort is echter nog niet waargenomen in deze regio van Nederland.

4.2.5. Amfibieën

De kamsalamander wordt via de Quickscanhulp.nl vermeld op een afstand van 0-1 km van het projectgebied. Deze soort is bekend uit het zuiden, midden en oosten van Nederland en leeft daar in poelen met een goed ontwikkelde watervegetatie. Natuurmonumenten geeft aan dat de kamsalamander niet in of in de directe omgeving van het projectgebied voorkomt. Geschikt leefgebied is niet aanwezig voor deze soort.

Op een afstand van 1-5 km van het projectgebied geeft Quickscanhulp.nl het voorkomen van de rugstreeppad aan. Deze pioniersoort kan snel nieuwe, voor hem geschikte, gebieden koloniseren, waardoor het mogelijk is dat de rugstreeppad in de omgeving van het projectgebied voorkomt en het werkterrein tijdens de werkzaamheden bevolkt.

Algemene amfibieënsoorten zoals bruine kikker, meerkikker, bastaardkikker en gewone pad kunnen in en in de directe omgeving van het projectgebied voorkomen. De watergangen binnen het projectgebied staan in verbinding met een netwerk aan watergangen buiten het projectgebied.

4.2.6. Vissen

De bittervoorn en kleine modderkruiper komen vrij algemeen voor in dit deel van Nederland. Zowel Natuurmonumenten als Quickscanhulp.nl maakt melding van deze soorten binnen het projectgebied en

¹ Jaarrond beschermde vogels met een vaste rust en verblijfplaats zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

de directe omgeving. Deze twee soorten worden verwacht in de watergangen binnen en rondom het projectgebied met een lokale, stabiele populatie.

4.2.7. Insecten en weekdieren

Binnen 0-1 km van het projectgebied meldt Quickscaanhulp.nl een waarneming van de vlindersoort rouwmantel. Van de rouwmantel worden jaarlijks enkele zwervende exemplaren waargenomen. Verschillende wilgensoorten kunnen als waardplant voor deze soort functioneren. De natuurdatabank van Natuurmonumenten meldt ten aanzien van insecten alleen het voorkomen van de libellensoort glassnijder.

Ten behoeve van het waterbergingsproject Bergboezem Zuidpolder van Delfgauw ten noordoosten van het projectgebied is ook gericht onderzoek gedaan naar het voorkomen van platte schijfhoren. In dat betreffende projectgebied is de platte schijfhoren niet aangetroffen. Vanwege overeenkomstig landgebruik en biotopen wordt daarom de platte schijfhoren niet verwacht in onderhevig projectgebied

4.2.8. Overzicht van de in het projectgebied aanwezige beschermde flora en fauna

Van de in tabel 4.2 opgenomen planten- en diersoorten mag, gezien het voorgaande, worden aangenomen of is met zekerheid vastgesteld dat zij binnen of in de directe omgeving van het projectgebied voorkomen.

tabel 4.2: Aangetroffen (onderstreept) en te verwachten beschermde en/of bedreigde flora en fauna

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Tabelnr. Flora- en faunawet*	Vogel- / Habitat- richtlijn**	Rode lijst
Vaatplanten				
<i>Butomus umbellatus</i>	zwanenbloem	1	-	-
Zoogdieren				
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	gewone dwergvleermuis (f)***	3	IV	-
<i>Plecotus auritus</i>	gewone grootoorvleermuis (f)	3	IV	-
<i>Eptesicus serotinus</i>	laatvlieger (f)	3	IV	-
<i>Myotis dasycneme</i>	meervleermuis(f)	3	II, IV	-
<i>Nyctalus noctula</i>	rosse vleermuis (f)	3	IV	-
<i>Pipistrellus nathusii</i>	ruige dwergvleermuis(f)	3	IV	-
<i>Myotis daubentonii</i>	watervleermuis (f)	3	IV	-
<i>Neomys fodiens</i>	waterspitsmuis	3	-	kwetsbaar
-	alg. grondgebonden zoogdieren	1	-	-
Vogels				
<i>Buteo buteo</i>	buizerd (f)***	3	-	-
<i>Apus apus</i>	gierzwaluw (f)	3	-	-
<i>Accipiter gentilis</i>	havik (f)	3	-	-
<i>Tyto alba</i>	kerkuil (f)	3	-	kwetsbaar
<i>Ciconia ciconia</i>	ooievaar (f)	3	-	-
<i>Asio otus</i>	ransuil (f)	3	-	kwetsbaar
<i>Falco peregrinus</i>	slechtvalk (f)	3	VR	gevoelig
<i>Accipiter nisus</i>	sperwer (f)	3	-	-
<i>Athene noctua</i>	steenuil (f)	3	-	kwetsbaar

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Tabelnr. Flora- en faunawet*	Vogel- / Habitat- richtlijn**	Rode lijst
-	alg. water- en weidevogels	2	-	-
Amfibieën				
<i>Bufo calamita</i>	rugstreepad	3	IV	-
-	algemene amfibieënsoorten	1	-	-
Vissen				
<i>Rhodeus amarus</i>	bittervoorn	3	II	kwetsbaar
<i>Cobitis taenia</i>	kleine modderkruiper	2	II	-
Libellen				
<i>Brachytron pratense</i>	glassnijder	-	-	kwetsbaar

* tabel 1: algemene soorten, tabel 2: overige soorten en tabel 3: soorten bijlage 1 AMvB of Habitatrichtlijn.

** Habitatrichtlijn II: soorten van Europees belang, IV: verbod op verstoren of vernietigen van de soort en zijn leefgebied

*** Bij vogels wordt met een 'f' aangegeven dat het alleen om foerageergebied gaat.

*** Bij vleermuizen wordt met een 'f' aangegeven dat het om foerageergebied gaat.

5. EFFECTANALYSE

Het inrichten van het projectgebied tot een waterberging en de herinrichting van de westelijke oever van de Akerdijkse Plassen kunnen effecten hebben op de aanwezige beschermde soorten. Deze effecten, zowel op korte (tijdens de uitvoering in de periode oktober 2016-begin 2017) als op lange termijn (na de uitvoering) worden hieronder beschreven.

5.1. Zoogdieren

Vleermuizen

In het grootste gedeelte van de uitvoeringsperiode zijn de vleermuizen in winterslaap, waardoor het projectgebied geen functie heeft als foerageergebied. Alleen in de maand oktober en bij relatief hoge temperaturen in november (avond-/ochtendtemperatuur ca. 10°C), kan verstoring tijdens het foerageren of op vliegroutes optreden bij gebruik van breed uitstralende bouwverlichting tussen zonsondergang en -opkomst.

Het verwijderen van de houtige vegetatie op de westoever van de Akerdijkse Plassen ten behoeve van het creëren van zichtrelaties kan negatieve effecten hebben op foerageergebied van gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. De aaneengesloten houtige vegetatie wordt hiermee onderbroken, waardoor weersinvloeden een grotere invloed kunnen hebben met effecten op het voedselaanbod voor de vleermuizen.

Nader onderzoek naar aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen in holtes en het gebruik als foerageergebied in de houtige vegetatie op de westoever van de Akerdijkse Plassen is nodig om uit te kunnen sluiten of de herinrichting van het gebied negatieve gevolgen heeft voor verblijfplaatsen van vleermuizen.

De inrichting als natuurlijke waterberging die in periode van hevige regenval wordt ingezet, heeft geen negatieve effecten op foerageergebied van meervleermuis en watervleermuis. De waterberging heeft naar verwachting geen toegevoegde waarde voor deze soorten, doordat er niet continue water in geborgen wordt. Hierdoor kan zich ook geen stabiel aanbod aan insecten ontwikkelen die als voedsel dienen voor meervleermuis en watervleermuis. Voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis kan de waterberging met de aanwezige vegetatie en bijbehorende insectenaanbod wel functioneren als foerageergebied.

Waterspitsmuis

Het herinrichten van delen van de westoever van de Akerdijkse Plassen kan tijdelijk tot negatieve effecten leiden op de waterspitsmuis. De waterspitsmuis is een zeer stressgevoelige soort, waardoor werkzaamheden in zijn leefgebied kunnen leiden tot negatieve effecten op individuen en de lokale populatie.

Op de lange termijn kunnen de te ontwikkelen rietvegetaties in de diepere ontgraven gedeelten van de waterberging en de verbrede watergangen met flauwe taluds nieuw en/of meer leefgebied bieden aan de waterspitsmuis. Mogelijk kan dit ook leiden tot vergroting van de lokale populatie.

Aanvullend onderzoek dient aan te tonen waar de waterspitsmuis voorkomt en in welke aantallen. Op basis van deze gegevens is een volledige effectanalyse te maken.

Algemene grondgebonden zoogdieren kunnen tijdelijk negatieve effecten ondervinden van de werkzaamheden. In de directe omgeving blijft voldoende (alternatief) leefgebied beschikbaar.

Conclusie: Bij gebruik van breed uitstralende bouwverlichting in het najaar van 2015 kan tijdelijk verstoring van foeragerende vleermuizen aan de orde zijn. De kap van houtige vegetatie kan negatieve effecten hebben op verblijfplaatsen en foerageergebied van bepaalde vleermuissoorten. Het uitvoeren van werkzaamheden in de westoever van de Akerdijkse Plassen kan tijdelijk negatieve gevolgen hebben voor de waterspitsmuis. Op de lange termijn draagt de herinrichting van de graslandpercelen

bij aan behoud en vergroting van foerageer- en leefgebied van diverse vleermuissoorten en waterspitsmuis. Nader onderzoek is nodig ten aanzien van aanwezigheid waterspitsmuis (locatie en aantallen) en vleermuizen (effect plaatselijk verwijderen houtige vegetatie in westoever Ackerdijkse Plassen).

5.2. Vogels

De herinrichting van het gebied wordt uitgevoerd in de periode buiten het voortplantingsseizoen van vogels. Negatieve effecten op broedende vogels zijn daarom niet aan de orde.

Op de lange termijn kan de herinrichting van het gebied kwalitatief en kwantitatief meer leefgebied bieden aan verschillende weide-, water- en struweelvogels.

Ten aanzien van jaarrond beschermde vogels blijft het gebied geschikt als foerageergebied, ook tijdens de werkzaamheden. Het is onbekend of in de houtige begroeiing langs de westoever van de Ackerdijkse Plassen of de erfbeplanting van het voormalige vissershuisje vaste rust- en verblijfplaatsen van bovengenoemde soorten aanwezig zijn. Nader onderzoek dient duidelijkheid te geven over aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen in te kappen bomen en de effecten daarvan op de jaarrond beschermde vogels.

Conclusie: Negatieve effecten op broedende vogels worden niet verwacht doordat de werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van vogels. Nader onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogels in de te kappen bomen dient duidelijkheid te geven over de aanwezigheid en mogelijke effecten op deze vogelsoorten.

5.3. Amfibieën

Ten tijde van de werkzaamheden is de rugstreepad in winterrust. Daardoor is er geen risico dat tijdens de werkzaamheden de rugstreepad naar het werkterrein trekt en vervolgens bij grondwerkzaamheden negatieve effecten ondervindt.

Bij de aanvang van de werkzaamheden in oktober kunnen enkele algemene amfibieën nog actief zijn en aanwezig zijn in de oevers van watergangen. Door het nemen van voorzorgsmaatregelen (zie hoofdstuk 7) wordt voldaan aan de zorgplicht en worden negatieve effecten ten aanzien van de amfibieën voorkomen.

De waterberging en de heringerichte westelijke oever van de Ackerdijkse Plassen bieden op de lange termijn nieuw leefgebied voor algemene amfibieënsoorten.

Conclusie: Negatieve effecten ten aanzien van de rugstreepad worden niet verwacht, doordat deze in de periode van uitvoering niet actief is. Tijdelijk kunnen algemene amfibieën negatieve effecten ondervinden van de werkzaamheden in oeverzones van watergangen.

5.4. Vissen

De kopse kanten van enkele watergangen worden gedempt, van andere watergangen worden kopse kanten voorzien van een duiker. De watergangen worden eenzijdig verbreed en voorzien van een flauwe oever. Ten tijde van de werkzaamheden aan de kopse kanten en het vergraven van een oever van elke watergang ondervinden bittervoorn en kleine modderkruiper tijdelijk negatieve effecten door verstoring van hun leefgebied.

Op de lange termijn zijn geen negatieve effecten te verwachten. Het verbreden en de aanleg van flauwe oevertaluds bieden bittervoorn en kleine modderkruiper op de lange termijn een kwalitatief beter leefgebied doordat tussen water- en oevervegetatie meer beschutting en voedsel te vinden is.

Conclusie: Bij de uitvoering van de werkzaamheden aan de watergangen ondervinden bittervoorn en kleine modderkruiper tijdelijk negatieve effecten, op de lange termijn zijn negatieve effecten niet aan de orde.

6. TOETSING PLAN AAN NATUURBEHEERTYPEN ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

6.1. Aanwijzende natuurwaarden Ecologische Hoofdstructuur

Het projectgebied valt geheel binnen de Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 6.1). De graslandpercelen zijn aangewezen als kruiden- en faunarijke grasland. De westelijke oever van de Akerdijkse Plassen bevatten de natuurbeheertypen 'Hoog- en laagveenbos' en 'Moeras'.

Figuur 6.1: EHS-gebied (opgevlude kleuren) en weidevogelgebied (groene arcering) met de ligging van het projectgebied (rode lijnen) en de aan- en afvoerroute voor de werkzaamheden (zwarte lijn met pijlen). (Bron: geo.zuid-holland.nl)

Andere delen van de Akerdijksche Plassen die buiten het projectgebied liggen bevatten de volgende natuurbeheertypen: 'Hoog- en laagveenbos', 'Zoete plas', 'Moeras', 'Kruiden- en faunarijke grasland', 'Kruiden- en faunarijke akker', 'Vochtig weidevogelgrasland', 'Vochtig hooiland' en 'Ruigteveld'.

6.1.1. Korte omschrijving natuurbeheertypen

Kruiden- en faunarijke grasland (N12.02)

Kruiden- en faunarijke grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; onder meer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweid of gehoid en niet of slechts licht bemest. Het beheertype

Kruiden-en faunarijck grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden-en faunarijck grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Kruiden-en faunarijck grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Hoog- en laagveenbos (N14.02)

Hoog- en laagveenbos is bos op natte standplaatsen op venige bodem met dominerende soorten als zwarte els, zachte berk en grauwe wilg. Vegetatiekundig behoren deze bossen tot het Elzenverbond, verbond van de berkenbroekbossen en verbond van wilgenbroekstruwelen. Soms zijn deze bossen heel structuurrijk, soms vrij uniform. Hoog- en laagveenbos omvat bossen en struwelen en komt in vrijwel alle landschapstypen voor waarbij hoogveenbossen tot de meest zeldzame broekbossen behoren. Water speelt een grote rol binnen het beheertype en bepaalt voor een groot deel de begroeiing. Hoog- en laagveenbossen kennen een hoge diversiteit bij veel structuurvariatie en de afwezigheid van verdroging. Nationaal en internationaal worden Hoog- en laagveenbossen bedreigd door verdroging, versnippering en eutrofiëring. Nederland heeft een belangrijke taak het areaal en de kwaliteit in stand te houden en waar nodig te verbeteren.

Moeras (N05.01)

Moerassen komen voor op de overgang van zoet water naar land. Moeras ontstaat in stilstaand voedselrijk, zoet water achter de duinen, in overstromingsvlakten van rivieren en beken of in kwelgebieden langs de randen van de zandgronden en in beekdalen. De bodems zijn zeer nat, voedselrijk en matig zuur tot neutraal. Typische moerasplanten zijn hoge grassen als riet en rietgras, grote zeggen, biezen en galigaan. Moeras is van groot belang voor vogels, libellen, vissen, amfibieën en enkele zoogdieren als bever, otter, noordse woelmuis en waterspitsmuis. Moeras omvat open begroeiingen van riet, lisdodde en biezen in water; rietlanden en rietruigten. Hierin weerspiegelt zich de overgang van water naar land. Aan de waterkant vormen losgeslagen planten drijftillen met waterscheerling, zeggen, galigaan en slangenwortel. Voor een goede kwaliteit en duurzame instandhouding zijn een natuurlijk fluctuerend waterpeil en een goede waterkwaliteit essentieel. Thans is er veelal sprake van gebrek aan nieuwvorming en versnelde successie waardoor extra beheer nodig is om voldoende oppervlak en kwaliteit te behouden. In voedselrijke gebieden kunnen ruigte en bosvorming (afhankelijk van peilregime en aanwezigheid van grote herbivoren en beheer) na verloop van tijd de overhand nemen.

6.2. Aanwezigheid natuurbeheertypen EHS

In de huidige situatie is een soortenarme versie van het natuurbeheertype 'Kruiden- en faunarijck grasland' reeds aanwezig in de graslandpercelen. De afgelopen jaren zijn de percelen niet meer bemest, maar wel intensief gemaaid en beweid. Het intensieve beheer kan op lange termijn er toe leiden dat de voedselrijkdom van het perceel enigszins afneemt waardoor meer ruimte komt voor verschillende soorten grassen en kruiden. Daarvoor is het wel nodig om op een bepaald moment de intensiteit van het beheer te verminderen.

In de westelijke oever van de Ackerdijkse Plassen zijn de natuurbeheertypen 'Hoog- en laagveenbos' en 'Moeras' reeds aanwezig. Over de staat en kwaliteit van deze typen kan, zonder het uitvoeren van een veldbezoek geen uitspraak worden gedaan.

6.3. Effectanalyse EHS

De werkzaamheden in het projectgebied begrensd als EHS-gebied worden middels de 'Nee, tenzij-toets' getoetst volgens onderstaande punten:

- Aantasting wezenlijke kenmerken en waarden van het EHS-gebied, zowel voor actuele en potentiële waarden en op lokaal, regionaal en landelijk niveau.

- Aantasting (robuuste) verbindingen.
- Negatieve effecten op beschermde soorten.
- Alternatievenafweging.
- Redenen van groot openbaar belang.

6.3.1. Aantasting wezenlijke kenmerken en waarden EHS-gebied

De waterberging wordt alleen ingezet in tijden van grote hoeveelheden neerslag. Door het verlagen van het maaiveld wordt verwacht dat ter plaatse van de huidige graslandpercelen een rietvegetatie tot ontwikkeling komt. De ontwikkeling van het natuurbeheertype 'Kruiden- en faunarijk grasland' is daardoor niet meer mogelijk.

Ten behoeve van het creëren van zichtrelaties wordt op twee plaatsen in de westoever van de Akerdijkse Plassen houtige beplanting verwijderd en wordt het maaiveld verlaagd, dit gaat ten koste van het beheertype 'Hoog- en laagveenbos'. Zo mogelijk kan hier wel een vergroting van het natuurbeheertype 'Moeras' tot ontwikkeling komen.

Het is niet bekend hoe essentieel de functie is van het weidevogelgebied aan de westzijde van het projectgebied voor weidevogels. Zo mogelijk kan de ontwikkeling van een rietvegetatie die een grotere vegetatiehoogte heeft dan kruidenrijk grasland, het functioneren van het weidevogelgebied verminderen. Door de hogere rietvegetatie wordt de weidsheid van het gebied verkleind en hebben weidevogels minder overzicht waardoor ze kwetsbaar kunnen worden ten aanzien van predatoren. Het is aan te bevelen om hierover in contact te treden met de plaatselijke (weide)vogelwacht.

6.3.2. Aantasting (robuuste) verbindingen

Met de herinrichting van het gebied is aantasting van (robuuste) verbindingen niet aan de orde. De percelen blijven onderdeel van de EHS. Een groot gedeelte van het gebied krijgt alleen een andere invulling met een andere vegetatieontwikkeling als gevolg.

6.3.3. Negatieve effecten op beschermde soorten

In hoofdstuk 5 van deze rapportage zijn de effecten op de aanwezige beschermde soorten beschreven. Ten aanzien van vleermuizen, jaarrond beschermde vogels en waterspitsmuis is nader onderzoek nog nodig om een volledige effectanalyse op te kunnen stellen.

6.3.4. Alternatievenafweging

De alternatieven zijn door het hoogheemraadschap en Natuurmonumenten als terreinbeheerder besproken. Hierbij is ook naar aspecten als cultuurhistorie gekeken. Het bebouwingsrelict van het voormalig vissershuisje met de bijbehorende erfbeplanting wordt vrijgezet zodat het zichtbaar wordt voor recreanten.

In een eerdere fase bestond het ontwerp uit alleen het inzetten van de graslandpercelen als waterberging, zonder verbreding van de watergangen en geen werkzaamheden in de westelijke oever van de Akerdijkse Plassen. De vrijkomende grond zou daarbij worden verwerkt op nabijgelegen graslandpercelen.

De werkzaamheden worden ten aanzien van de aanwezige beschermde soorten in de minst kwetsbare periode van het jaar (najaar 2016) uitgevoerd.

Ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden zijn in hoofdstuk 7 voorzorgsmaatregelen en mitigerende maatregelen opgenomen. Hiermee worden zo veel mogelijk negatieve effecten voorkomen of gemitigeerd.

6.3.5. Redenen van groot openbaar belang

Het realiseren van de waterberging heeft als doel om voldoende water vast te kunnen houden en in tijden van hevige regenval water te kunnen bergen. *Het belang van de herinrichting dient verder te worden onderbouwd met vastgestelde beleidsstukken.*

6.3.6. Conclusie 'Nee, tenzij-toets'

Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat negatieve effecten ten aanzien van het natuurbeheertype 'Kruiden- en faunarijk grasland' en 'Hoog- en laagveenbos' aan de orde zijn. Een groot deel van het type 'Kruiden- en faunarijk grasland' verandert naar verwachting in een rietvegetatie. Dit heeft mogelijk ook gevolgen voor het functioneren van het omliggende weidevogelgebied. Een deel van de begroeiing van het type 'Hoog- en laagveenbos' wordt verwijderd en het maaiveld wordt verlaagd. Naar verwachting ontstaat hier een rietvegetatie die zich mogelijk kan ontwikkelen tot het natuurbeheertype 'Moeras'.

Het is aan te bevelen bovenstaande conclusie te bespreken tussen het hoogheemraadschap, Natuurmonumenten en RPS. Daarbij kan Natuurmonumenten aangeven in hoeverre zij kunnen inschatten welke natuurbeheertypen tot ontwikkeling kunnen komen door de herinrichting van het gebied. Ook is een verdere onderbouwing van het belang noodzakelijk.

De verandering in natuurbeheertypen dient besproken en getoetst te worden met en door het bevoegd gezag Provincie Zuid-Holland. De provincie zal daarbij aangeven of een aanpassing van de natuurbeheertypen kan worden doorgevoerd en of hier nog compensatieverplichtingen aan verbonden worden.

7. MAATREGELEN

Negatieve effecten op beschermde planten en dieren dienen zo veel mogelijk te worden voorkomen. Daarom zijn in dit hoofdstuk allereerst algemene voorzorgsmaatregelen opgenomen ter voorkoming van verstoring of schade aan beschermde natuurwaarden. Als de voorzorgsmaatregelen niet afdoende zijn, kunnen mitigerende en/of compenserende maatregelen genomen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen. De maatregelen dienen verder uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol, afgestemd op de daadwerkelijke, gedetailleerde planning en werkzaamheden.

Ten aanzien van waterspitsmuis, vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogels dient nader onderzoek uitgevoerd te worden, voordat soortgerichte mitigerende en/of compenserende maatregelen kunnen worden opgesteld.

7.1. Algemene voorzorgsmaatregelen

Zorgplicht

Voor alle soorten, ongeacht bescherming via natuurwetgeving of niet, geldt de zorgplicht waarbij eenieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

Minst kwetsbare periode en fasering

De werkzaamheden worden grotendeels uitgevoerd in de minst kwetsbare periode van vleermuizen, vogels, amfibieën en vissen. In het najaar en wintermaanden vindt bij deze soortgroepen geen voortplanting plaats.

Bij lage temperaturen en ijsvorming in de watergangen zijn vissen wel kwetsbaar. Door werkzaamheden in de kopse kanten van de watergangen te plannen in oktober en november worden negatieve effecten op vissen tijdens de kwetsbare koudere periodes voorkomen. Dit is conform de eerste voorkeursperiode vanuit de gedragscode voor de Unie van Waterschappen.

Gebruik kunstlicht

Om de aanwezige foeragerende en passerende vleermuizen niet te verstoren en indirect schade toe te brengen aan kraamkolonies, wordt er in de periode april tot en met november geen gebruik gemaakt van breed uitstralend kunstlicht in de periode tussen zonsondergang en -opkomst. Voor de zon-op-zon-onder-tijden kunnen de volgende documenten geraadpleegd worden:

<http://www.knmi.nl/klimatologie/achtergrondinformatie/zonop2015.pdf>

Maaien oevers

Voorafgaand aan de daadwerkelijke graafwerkzaamheden worden de oevers gemaaid. Het maaisel wordt op de percelen verspreid of wordt afgevoerd. Het maaisel mag in ieder geval niet op rillen of hopen worden verzameld om in het gebied te blijven liggen. Met deze voorzorgsmaatregel wordt voorkomen dat amfibieën zich ophouden in de oevers van de watergangen. Het maaisel mag vervolgens niet gaan dienen als overwinteringsbiotoop voor verschillende soorten fauna.

7.2. Soortgerichte maatregelen

Vissen

Het dempen en vergraven van de kopse kanten van de watergangen in het noordelijk perceel van het projectgebied dienen uitgevoerd te worden conform de 'Soortenstandaard Bittervoorn' en 'Soortenstandaard Kleine modderkruiper', versie 2.0 december 2014 van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Het doden van bittervoorn en kleine modderkruiper kan worden voorkomen door deze weg te vangen en te verplaatsen naar geschikt habitat buiten de invloedssfeer van de activiteiten. Er is geen ontheffing nodig als dit geschikte habitat, al dan niet nieuw gerealiseerd, gelegen is in hetzelfde watersysteem als

waar de bittervoorn, kleine modderkruiper of zoetwatermosselen weggevangen worden. Tevens moeten bittervoorn, kleine modderkruiper en zoetwatermosselen binnen de daarvoor benodigde tijd worden overgeplaatst, zonder langdurige tussentijdse opslag. Het wegvangen kan gebeuren door het achtereenvolgens nemen van de volgende maatregelen, alle onder begeleiding van een deskundige op het gebied van bittervoorn en kleine modderkruiper:

- Werkzaamheden mogen plaatsvinden in een periode dat geen ijs op het water aanwezig is en de watertemperatuur onder de 25° Celsius is.
- Afdammen van het gedeelte van de watergang dat gedempt of verbreed wordt.
- De waterdiepte moet tot 30 à 40 cm verlaagd worden.
- De aanwezige bittervoorn, kleine modderkruiper en zoetwatermosselen moeten afgevangen worden.
- De afgevangen exemplaren moeten zo snel mogelijk in de (nieuw gerealiseerde) watergangen met geschikt leefgebied waar geen werkzaamheden (meer) in plaatsvinden geplaatst worden. Voor dit project kunnen de exemplaren op 50 tot 100 m afstand in de te behouden watergang worden uitgezet.

7.3. Opstellen ecologisch werkprotocol

Bovenstaande maatregelen dienen verder uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol is gericht op de daadwerkelijke uitvoering. In het protocol wordt de werkzaamheden, gedetailleerde planning en bijbehorende voorzorgs- of mitigerende maatregelen beschreven. Werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ter zake kundige ecoloog². Eventuele aanvullende voorwaarden, voortkomend uit een verleende ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden ook opgenomen in het protocol. Zowel de initiatiefnemer als de aannemer en alle andere betrokken partijen (bijv. onderaannemers) dienen op de hoogte te zijn van de inhoud van het ecologisch werkprotocol en de maatregelen op te volgen.

7.4. Goedgekeurde gedragscodes

Een door het ministerie van Economische Zaken (EZ) goedgekeurde gedragscode kan worden gehanteerd voor de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Deze is alleen geldig voor soorten uit tabel 2. De werkzaamheden dienen voor het onderliggende project in een ecologisch werkprotocol te worden uitgewerkt. Voor soorten van tabel 3 mag de gedragscode alleen gebruikt worden voor werkzaamheden die vallen onder 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik'. Werkzaamheden die onder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting vallen en een negatief effect hebben op soorten van tabel 3 zijn ontheffingsplichtig. De mitigerende maatregelen voor tabel 3-soorten dienen ook in een ecologisch werkprotocol te worden uitgewerkt.

Hoogheemraadschap van Delfland kan de gedragscode voor de Unie van Waterschappen hanteren. Sinds 6 februari 2012 is de vernieuwde Gedragscode Flora- en faunawet voor Waterschappen van kracht. Ten opzichte van de vorige gedragscode zijn enkele wijzigingen doorgevoerd. Onder andere:

² Het ministerie van Economische Zaken verstaat onder een ter zake kundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de ter zake kundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen, en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

naast tabel 2- en 3-soorten zijn daarin nu ook vogels opgenomen en de gedragscode is aangepast op onderwerpen die gekoppeld zijn aan de Waterwet die in 2009 in werking is getreden.

8. CONCLUSIE EN ADVIES VERVOLGTRAJECT

8.1. Conclusie

In de Akerdijksche Polder is het Hoogheemraadschap van Delfland voornemens een natuurlijke waterberging in te richten en enkele werkzaamheden uit te voeren in de westelijke oever van de Akerdijkse Plassen ten behoeve van het creëren van zichtrelaties

De quick scan laat zien dat de graslandpercelen in het projectgebied in de huidige situatie vooral functioneren als foerageergebied voor vleermuizen en jaarrond beschermde vogels, leefgebied voor verschillende algemene broedvogels, algemene amfibieën, algemene grondgebonden zoogdieren, kleine modderkruiper en bittervoorn. De waterspitsmuis komt ten oosten van het projectgebied in de Akerdijksche Plassen voor.

Ten aanzien van het kappen van bomen dient aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden naar vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde vogels.

Overwegingen ten aanzien van aanvullend onderzoek voor waterspitsmuis

Ten aanzien van de waterspitsmuis wordt aanbevolen om aanvullend onderzoek met inloopvallen (eventueel ondersteund door eDNA-onderzoek) uit te voeren, bij voorkeur in het najaar van 2015. Indien dit aanvullend onderzoek aantoont dat de waterspitsmuis hier voorkomt, is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig. Tijdens onderzoek in 2014 ten noordoosten van onderhevig projectgebied is aangetoond dat de waterspitsmuis in het oostelijk deel van de Akerdijkse Plassen voorkomt. Samen met de verouderde waarneming uit 2004 van de waterspitsmuis aan de westelijke oever van de Akerdijkse Plassen kan aangenomen worden dat deze soort voorkomt in het projectgebied.

Zoals hierboven al gesteld is met het aannemen van het voorkomen van de waterspitsmuis binnen het projectgebied is het nodig een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aan te vragen. Het bevoegd gezag, RVO, kan dan óf genoegen nemen met de bestaande verspreidingsgegevens óf ze kunnen stellen dat van het projectgebied zelf geen recente verspreidingsgegevens en informatie over populatieomvang beschikbaar zijn. Met als gevolg dat alsnog een gericht onderzoek naar waterspitsmuis moet worden uitgevoerd. De meest geschikte periode is september-oktober. Dat zou dan betekenen het uitvoeren van dat onderzoek in het najaar van 2016, vervolgens een nieuwe ontheffing aanvragen met een verwachte uitvoeringsperiode vanaf augustus 2017. Het hoogheemraadschap zal dan ook een keuze moeten maken over het wel of niet willen laten uitvoeren van het aanvullende onderzoek in het najaar van 2015.

Ten aanzien van de bittervoorn en kleine modderkruiper zijn mitigerende maatregelen opgesteld. Wanneer deze worden opgevolgd is volgens de Soortenstandaard (bittervoorn en kleine modderkruiper) van RvO een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet nodig.

Het projectgebied is onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Negatieve effecten ten aanzien van het aangewezen natuurbeheertype 'Kruiden- en faunarijk grasland' en "Hoog- en laagveenbos' zijn door de herinrichting als waterberging aan de orde.

8.2. Vervolgtraject

Wanneer de aanvullende onderzoeken zijn uitgevoerd dient een natuurtoetsrapportage te worden opgesteld ten behoeve van de onderbouwing van een ontheffingsaanvraag. Dit is in ieder geval aan de orde ten aanzien van de waterspitsmuis. Mogelijk is dit ook aan de orde bij het kappen van bomen die een vaste rust- en verblijfplaats bieden aan vleermuizen en/of jaarrond beschermde vogels.

Ten aanzien van de veranderingen in de natuurbeheertypen van de Ecologische Hoofdstructuur in het projectgebied dient overleg te worden gevoerd met de Provincie Zuid-Holland als bevoegd gezag. Zij

dienen de plannen te toetsen en aan te geven of een wijziging in natuurbeheertypen kan worden doorgestuurd en of hier nog compensatieverplichtingen aan worden verbonden.

9. BRONNEN

Geraadpleegde literatuur:

- Bos, F. e.a., De Vlinderstichting 2006, *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming*, Nederlandse Fauna 7, Leiden 2006.
- Lange, R., e.a., *Zoogdieren van West-Europa*, Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming i.s.m. Natuurmonumenten, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 2003.
- Dietz, C., Helversen von, O., Nill, D., *Vleermuizen, alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*, Utrecht 2011
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON), *De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden 2009.
- Naturdatabank © Vereniging Natuurmonumenten, 's-Graveland, 2015, overeenkomst 2015-506

Geraadpleegde internetpagina's:

- mijn.rvo.nl
- www.quickscanhulp.nl
- www.vleermuis.net
- www.ravon.nl
- www.vlindernet.nl
- <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=natuurbeheerplan>

BIJLAGE

1. Natuurwetgeving

In Nederland zijn ten aanzien van natuurwetgeving twee richtlijnen en twee wetten van toepassing:
Natuurbeschermingswet

- Vogelrichtlijn
- Habitatrichtlijn
- Natuurbeschermingswet
- Flora- en faunawet

De Natuurbeschermingswet en de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn beschermen gebieden die in het kader hiervan zijn aangewezen. De Flora- en faunawet is meer soortgericht en geldt daar waar beschermde soorten voorkomen.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn is een Europese richtlijn die in 1979 is vastgesteld en is gericht op de bescherming van vogelsoorten binnen de Europese Unie (EU). De richtlijn verplicht de lidstaten tot de instandhouding van de in het wild levende vogelsoorten op hun grondgebied en heeft betrekking op de bescherming van vogels, hun eieren, nesten en leefgebieden.

De richtlijn draagt tevens zorg voor de extra bescherming van broed- en trekvogels die:

- met uitsterven worden bedreigd;
- gevoelig zijn voor veranderingen in de leefomgeving;
- als bijzonder zeldzaam beschouwd worden;
- bescherming nodig hebben vanwege de eisen die ze aan hun habitat stellen.

Voor de vogels die genoemd zijn op de lijst van kwalificerende soorten heeft de minister Speciale Beschermingszones (SBZ's) aangemeld en deze zijn als zodanig aangewezen door de EU. In deze gebieden en daar buiten mogen geen handelingen worden verricht die een negatief effect hebben op de voorkomende beschermde vogels (o.a. omtrent het doden, vangen of verstoren). Voor de aangewezen Vogelrichtlijngebieden geldt ook het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en het daarmee samenhangende toetsings- en afwegingskader, zoals in artikel 6 van de Habitatrichtlijn is opgenomen.

Habitatrichtlijn

De Europese Habitatrichtlijn is complementair aan de Vogelrichtlijn en richt zich op de bescherming van bijzondere planten- en diersoorten (uitgezonderd vogels) en hun leefgebieden.

De in de Habitatrichtlijn genoemde maatregelen zijn gericht op:

- het behoud van natuurlijke habitat en ecosystemen;
- de bescherming van leefgebieden van bepaalde dieren en planten.

Met de richtlijn wordt getracht een Europees ecologisch netwerk tot stand te brengen (Natura 2000), zodat migratie van planten- en diersoorten binnen de EU mogelijk wordt gemaakt.

Zowel voor soorten als natuurlijke habitat kunnen door de lidstaten SBZ's aangemeld worden (gebieden van communautair belang). Deze moeten door de Europese Commissie worden goedgekeurd. Activiteiten die de soorten en habitat binnen een SBZ aantasten zijn verboden. Tevens moeten de milieueffecten van deze activiteiten worden beoordeeld. Wanneer een activiteit van groot openbaar belang (activiteit i.v.m. menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of verbetering van het milieu) is, kan in sommige gevallen ontheffing worden verleend. Wel moeten dan respectievelijk mitigerende en/of compenserende maatregelen worden genomen.

In bijlage I van de Habitatrichtlijn wordt de beschermde habitat genoemd. In bijlage II zijn de planten- en diersoorten genoemd, waarvan de habitat beschermd moet worden om deze soorten in stand te houden. Een aantal van deze soorten heeft een prioritaire status, wat inhoudt dat niet alleen de soort, maar ook de leefomgeving hiervan als beschermd beschouwd moet worden.

In bijlage IV worden de soorten genoemd die strikte bescherming genieten. Het is verboden deze soorten te doden, te vangen, te verontrusten of hun habitat aan te tasten. Dit geldt niet alleen binnen de SBZ's, maar ook daar buiten. Veel soorten uit bijlage IV zijn ook genoemd in bijlage II.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet is een gebiedsbeschermingswet, waarin de aanwijzing van gebieden als 'Beschermd natuurmonument' is geregeld. In de beschermde gebieden zijn handelingen die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, de natuurwetenschappelijke betekenis of planten en dieren verboden zonder vergunning.

In 1998 is de Natuurbeschermingswet herzien. Sindsdien is het voor de minister van Economische Zaken (EZ) mogelijk beschermde landschapsgezichten aan te wijzen, alsmede gebieden die wegens internationale verplichtingen beschermd moeten worden (SBZ's). Daarnaast heeft het Rijk een aantal beschermingstaken gedelegeerd aan de provincies (o.a. verlenen van vergunningen).

In 2005 is de Natuurbeschermingswet gewijzigd. Het doel van deze wijziging is de gebiedsbeschermingscomponent van de Vogel- en Habitatrichtlijn beter te verankeren in de Nederlandse natuurwetgeving.

De Natuurbeschermingswet bestaat uit drie onderdelen:

- aanwijzing van vogel- en habitatrichtlijngebieden (artikel 10a);
- beheer van deze gebieden (artikel 19a, 19b en 19c);
- toetsen van plannen, projecten en andere handelingen in of nabij deze gebieden (artikel 19d, 19e, 19f, 19g en 19h).

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is gericht op de bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten en is sinds 1 april 2002 in werking. Sinds augustus 2009 is een aangepaste beoordeling van toepassing en sinds juli 2012 is een aanscherping van de aangepaste beoordeling van toepassing. De Flora- en faunawet is een raamwet, hetgeen inhoudt dat alleen de hoofdlijnen zijn opgenomen. De uitwerking van deze hoofdlijnen is geregeld in aparte besluiten en regelingen.

De Flora- en faunawet is ontstaan uit een aantal Nederlandse soortbeschermingswetten (Vogelwet 1936, Wet Bedreigde Uitheimse Dier- en Plantensoorten, Jachtwet, Nuttige dierenwet 1914 en hoofdstuk V van de Natuurbeschermingswet) en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. Deze Europese soortbescherming heeft met de Flora- en faunawet een Nederlandse vertaling gekregen en vervangt deze. Ook de Nederlandse soortbeschermingswetten zijn vanaf de inwerkingtreding vervangen door de Flora- en faunawet.

Hoofdstuk II (artikel 3, eerste en tweede lid, en artikel 4, eerste, tweede en derde lid) van deze wet bevat bepalingen aangaande de aanwijzing van beschermde planten- en diersoorten. De aanwijzing op nationale gronden heeft plaatsgevonden bij Algemene Maatregel van Bestuur (Staatsblad 523 28 november 2000, Staatscourant 13 maart 2002). Internationaal gezien zijn bij ministeriële regeling de soorten overgenomen uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de Vogelrichtlijn.

Uitgangspunt in de Flora- en faunawet is het “nee-tenzij”-beginsel. Beschermen staat voorop, ingrijpen is bij uitzondering mogelijk. Het beschermen van soorten wordt door de wet op twee manieren mogelijk gemaakt:

1) *Het verbieden van een aantal handelingen die schadelijk zijn voor beschermde planten of dieren.*

Op basis van artikel 8 is het verboden om beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen. De artikelen 9 tot en met 12 zijn gericht op het beschermen van diersoorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (art. 9), opzettelijk te verontrusten (art. 10), nesten, holen, andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (art. 11) en eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen (art 12).

2) *Het aanwijzen van kleine terreinen of objecten als beschermde leefomgeving.*

Hoofdstuk IV bepaalt dat Gedeputeerde Staten de mogelijkheid hebben om plaatsen die van grote betekenis zijn voor een beschermde planten- of diersoort aan te wijzen als beschermde leefomgeving.

Op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet kan ontheffing worden verleend voor handelingen die in strijd zijn met de verboden uit de wet. Per 23 februari 2005 is het een en ander veranderd ten aanzien van de ontheffingen voor de Flora- en faunawet. Aanleiding hiervoor is het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met de wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere aanwijzingen (AMvB artikel 75).

Met de komst van AMvB artikel 75 is niet meer altijd een ontheffing nodig voor het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. Dat scheelt het doorlopen van de tijdrovende ontheffingsprocedure. Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen geldt nu een vrijstellingsregeling. Kort gezegd komt de regeling hierop neer:

Als uw werkzaamheden vallen onder reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkeling, geldt in veel gevallen een vrijstelling. Er zijn twee soorten vrijstellingen:

- 1) een algemene vrijstelling (voor algemene soorten, deze zijn opgenomen in tabel 1);
- 2) een vrijstelling op voorwaarde dat u handelt conform een goedgekeurde gedragscode (voor zeldzamer soorten, opgenomen in tabel 2).

Bij de vrijstellingsregeling zijn twee criteria belangrijk: de zeldzaamheid van de aangetroffen soort en de ingrijpendheid van de werkzaamheden. Hoe zeldzamer de soort en hoe ingrijpender de activiteit, hoe strikter de regeling. Als uw werkzaamheden niet vallen onder reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkeling en er is een reële kans van schade aan beschermde dieren of planten, dan moet vooraf een ontheffing worden aangevraagd.

Voor zeldzame soorten (deze zijn opgenomen in tabel 3) is ten aanzien van de genoemde werkzaamheden geen vrijstelling van toepassing en moet ook ontheffing worden aangevraagd. Wanneer een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet wordt aangevraagd dient voor tabel 3-soorten het wettelijk belang van de ingreep aangegeven te worden. Bij een ruimtelijke ingreep gaat het doorgaans om de volgende belangen:

- Bescherming van flora en fauna (belang b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d)
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (belang e)
- Uitvoeren van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (belang j).

Voor tabel 3-soorten die ook in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen (waaronder alle vleermuizen) kan alleen een ontheffing worden afgegeven voor belang b, d en e. Indien het hier alleen om een verstoring van vaste rust- en verblijfplaats gaat is het in bepaalde gevallen mogelijk een ontheffing te krijgen op basis van belang j.

Rode lijsten

Op Rode lijsten staan soorten die worden bedreigd in hun voortbestaan. In Nederland is inmiddels voor negen soortgroepen een Rode lijst gepubliceerd in de Staatscourant:

- vogels
- dagvlinders
- zoogdieren
- reptielen en amfibieën
- paddenstoelen
- libellen
- krekels en sprinkhanen
- korstmossen
- zoetwatervissen.

De Rode lijsten komen voort uit het Verdrag van Bern. Dit verdrag vraagt bijzondere aandacht voor soorten die met uitsterven worden bedreigd en kwetsbaar zijn. Rodelijstsoorten genieten geen wettelijke bescherming. Wel is in de Flora- en faunawet (artikel 7) wettelijk vastgelegd dat de overheid zich inzet voor de bescherming van deze soorten en onderzoek naar deze soorten bevordert. Provinciale en gemeentelijke overheden en terreinbeherende instanties worden geacht rekening te houden met de Rode lijsten bij het uitvoeren van beheer en het formuleren van beleid.